

WOJEWÓDZKI
URZĄD BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
W KRAKOWIE

DEPARTAMENT ŚLEDZCY W.B.P.
Wydział III
Kraków, dn. 13 maja 1952 r.
14 5 52
2/66/3 1

78

81

184

ŚCIŚLE TAJNE

L. dz. 9-1328/1

*H. Lewy
15.V.52*

*Dabrowa Gornicza
Goldberg
16.V.52*

Do

Dyrektora Departamentu Śledczego M.B.P.
w Warszawie.

Raport.

o przyjęciu sprawy do prowadzenia
pod kryptonimem "Tartak".

przeciwko:

*Zachowawczo
dn. 29.V.52*

MAKUSZOWI - WORONICZOWI Zbigniewowi ps. "Montanna, Jur -Orkan", s. Ryszarda i Wandy z d. Woroszyńska, ur. 2.V.1916 r. w Granicy pow. Dabrowa Gornicza, bez stałego miejsca zamieszkania narod. i ob. polskiego, poch.-społ. intel. prac., przynależny do WKR Gliwice, służbe wojskowa odbywał w 1936-1939 r. w stopniu plut. podchor., major z AK, bez zawodu i zajęcia, rozwiedziony, majątku nie posiada, odznaczony Krzyżem Walecznym, Krzyżem Virtuti Militari V klasy, Krzyżem Zasługi z Mieczami, ze słów nie karany, bezpartyjny - podejrzany z art. 86 & 2 KKWP, art. 4 & 1 Dekr. z dnia 13.VI. 1946 r. i innych.

W dniu 8 maja 1952 r. do Wydziału Śledczego W.U.B.P. Krakow wpłynęła z Wydziału III-go tut. Urzędu sprawa przeciwko w/w.

Nawiazując do poprzednich raportów o przyjęciu sprawy do prowadzenia przez Wydział Śledczy W.U.B.P. Krakow pod kryptonimem "Tartak" przeciwko KUKAWSKIEMU Marianowi ps. "Krzywonos" i innym podejrzany o przynależność do nielegalnej organizacji p.n. "Odwet Gorski".

Na podstawie zeznań podejrzanych członków nielegalnej org. pod nazwą "Odwet Gorski" opisanych w poprzednich raportach jak KUKAWSKIEGO Mariana ps. "Krzywonos", KROLA Franciszka ps. "Skalny", ADAMCZYK Marii ps. "Szarotka", ks. LECHA Jana ps. "Gora" i innych ustalono, że

założycielem i dowodca nielegalnej organizacji p.n. "Odwet Gorski" działającej na terenie powiatów Limanowa i Nowy Sacz województwa krakowskiego był MAKUSZ - WORONICZ Zbigniew ps. "Montanna, Jur Orkan".

W czasie likwidacji przez organa Bezpieczeństwa Publicznego członków nielegalnej organizacji pod nazwą "Odwet Gorski" z koncem kwietnia 1952 r. - podejrzany MAKUSZ - WORONICZ Zbigniew nie został aresztowany na skutek jego wyjazdu w niewiadomym kierunku w celach organizacyjnych.

Na podstawie uzyskanych wyjsc ze sledztwa odnośnie melin ukrywania się Makusza Woronicza Zbigniewa Wydział III-ci tut. Urzedu w wyniku operacyjnych przedsięwzięć ujął w dniu 8 maja 1952 r. na terenie Krakowa MAKASZA - WORONICZA Zbigniewa.

W stosunku do podejrzanego MAKUSZA - WORONICZA Zbigniewa wystąpiliśmy w dniu 12 maja 1952 r. z wnioskiem do Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Krakowie o zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci aresztu tymczasowego względem w/w.

Na podstawie dotychczasowych zebranych materiałów w toku sledztwa jak archiwum, zeznan podejrzanych członków nielegalnej organizacji "Odwet Gorski" oraz na podstawie zeznan samego podejrzanego MAKUSZA - WORONICZA Zbigniewa ps. "Montanna - Jur Orkan" ustalono, że w/w po wyzwoleniu nie zaniechał swojej działalności konspiracyjnej z okresu okupacji z AK lecz na terenie Milanowka k/ Warszawy nadal ją kontynuował w ramach nielegalnej organizacji p.n. "Nie". W organizacji tej pełnił on funkcje oficera łącznikowego przy Okulickim ps. "Niedzwiadek" i na skutek likwidacji przez organa Bezpieczeństwa Publicznego członków wspomianej wyżej organizacji działającej p.n. "Nie" jak Okulickiego i innych wiosną 1945 r. pojrzany MAKUSZ - WORONICZ Zbigniew postanowił ukrywać się na terenie Warszawy, Poznania, Olsztyna i innych miejscowości Państwa Polskiego.

W/w w listopadzie 1946 r. na terenie Olsztyna przez organa Bezpieczeństwa Publicznego został zatrzymany jako podejrzany o przynależność do nielegalnej organizacji p.n. "Nie" a następnie "W i N". Po zatrzymaniu został on przekazany przez W.U.B.P. Olsztyn do M.B.P.. Podejrzyny MAKUSZ - WORONICZ Zbigniew po upływie około dwóch tygodni czasu został z M.B.P. zwolniony. W trakcie zwolnienia go z M.B.P. został zaangażowany przez Departament III-ci M.B.P. do współpracy z organami Bezp. Publicznego, którego zadaniem było rozpracowanie wrogich grup działających przeciwko obecnemu ustrojowi Państwa Polskiego. W czasie współpracy podejrzanego MAKUSZA - WORONICZA Zbigniewa z organami B.P. na odcinku rozpracowywania wrogiego elementu nie przekazywał on wartosciowych materiałów funkcj. M.B.P. ponieważ "nie chciał działać na szkodę swoich byłych kolegów AK w okresie okupacji." Na jednym z kontaktów z funkcj. M.B.P. podejrz. MAKUSZ - WORONICZ Zbigniew zapodał fałszywe dane, że niejaki Kazmierczak

Edmund~~x~~ którego miał znac jeszcze z lat szkolnych proponował mu prace konspiracyjna w wywiadzie, na co rzekomo miał się nie zgodzić przez co wprowadził organa B.P. w błąd. Mając w tym kierunku polecenia z M.B.P. rozpracowywania obcego wywiadu działającego na terenie Wybrzeża i rozpracowanie wrogiej działalności Kazmierczaka, podejrzany MAKUSZ-WORONICZ Zbigniew systematycznie w ciągłości swojej współpracy z M.B.P. zaniechał a następnie w grudniu 1948 r. powtórnie został zatrzymany przez W.U.B.P. Poznań. Po kilku dniach podejrzany MAKUSZ WORONICZ Zbigniew zostaje zwolniony z zadaniem dalszej współpracy z organami B.P. Po wyjściu otrzymał on polecenie rozpracowania siatki wywiadowczej w której tkwił Kazmierczak Edmund. W myśl otrzymanych dyrektyw w M.B.P. w kierunku rozpracowania wspomianej wyżej siatki wywiadowczej działającej na terenie Wybrzeża podejrz. MAKUSZ - WORONICZ Zbigniew postanawia w sposób fałszywy rozbudować w swych materiałach przekazywanych B.P. nielegalną organizację nadając jej nazwę "Hetmani", jako rzekomo działającej na terenie Wybrzeża. W tej aferze fikcyjnej wprowadza fikcyjne osoby, podając sytuacje osobistych spodkań z członkami tej rzekomej organizacji.

W końcu doszedł do wniosku, że przekazywane przez niego fałszywe materiały w sprawie istniejącej rzekomej nielegalnej organizacji p.n. "Hetmani" działającej na terenie Wybrzeża mogą wykazać jako przekazywane jego wiadomości w tej sprawie M.B.P. są niezgodne z prawdą W związku z tym postanowił ukrywać się a tym samym zerwał wszelkie kontakty swojej współpracy z M.B.P. Po zerwaniu kontaktów postanowił ukrywać się, udając się do swojego kuzyna Gotwalda Stanisława zam. Jasło i za pośrednictwem tegoż ostatniego został skierowany na melinę do Kukawskiego Mariana zam. Kamienica powiat Limanowa. W miesiącu czerwcu 1951 r. podejrz. MAKUSZ - WORONICZ Zbigniew przystąpił do opracowania struktury organizacyjnej a następnie do stworzenia na terenie Kamienicy pow. Limanowa nielegalnej organizacji p.n. "Odwet Gorski", a następnie organizację tą rozbudował na terenie powiatu Limanowa i Nowy Sacz woj. krakowskiego. Do stworzonej przez siebie nielegalnej organizacji p.n. "Odwet Gorski" zawerbował KUKAWSKIEGO Mariana ps. "Krzywonos", ADAMCZYK Marie ps. "Szarotka", ks. LECHA Jana ps. "Góra", KROLA Franciszka ps. "Skalny" od których jednocześnie odbierał przysięgę za wyjątkiem ks. LECHA Jana którego zwolnik od tych obowiązków, oraz powierzając im stanowiska w tej organizacji. W dalszej swojej działalności podejrz. MAKUSZ-WORONICZ Zbigniew z zamiarem dokonywania napadów rabunkowych na Społdzielnie Państwowe celem zdobywania środków finansowych otrzymał od Krola Franciszka broni palną pistolet "Tomsona" wraz z nabojami i 8-9 sztuk magazynków do tegoż. Bronią tą podejrzany MAKUSZ-WORONICZ Zbigniew po upływie około dwóch miesięcy czasu zwrocił Krolowi.

84
84

W czasie likwidacji członków nielegalnej organizacji pn. "Odwet Górski z końcem kwietnia 1952r w wyniku przeprowadzonej rewizji u podejrz. Króla Franciszka ps. "Skalny" została zakwestionowana wspomniana wyżej broń palna.

W tymże sanym okresie czasu podejrz. Makusz Zbigniew otrzymał od Króla Franciszka granat obronny, gdzie początkowo posiadał w Kamienicy a w dniu 28.IV.1952r ukrył na cmentarzu Rakowickim w Krakowie w grobowcu i w wyniku przeprowadzonej rewizji granat ten został znaleziony. Z końcem 1951r. otrzymał od Mamaka Stanisława członka nieleg.org. "Odwet Górski" dwa pistolety a to : pistolet kal. 7,65 mm i pistolet kal. 6,35 mm gdzie pistolet kal. 7,65 mm wraz z 28 szt. amunicji do niego został zabrany w czasie zatrzymania podejrz. Makusza w dniu 8.V.52r natomiast, pistolet kal. 6,35 mm wiosną 1952r dał na przechowanie Ciepielikowi Fiduszczakowi Tomaszowi. W tym samym okresie czasu t.j. z końcem 1951r. otrzymał od Hudzickiego Franciszka granat obronny który został zachowany w zabudowaniu Kukawskiego w Kamienicy. Niezależnie od powyższej posiadanej broni palnej, również podejrz. czynił poprzez swoich członków starania w kierunku zdobycia większej ilości broni palnej. Będąc informowany przez Hudzickiego, że na cmentarzu w Krakowie Kamienicy jest zamelinowana broń palna w grobowcach jako pozostałość po b. oddziałach AK.. Podejrz. Makusz Zbigniew w czasie swojej działalności w ramach nielegalnej organizacji "Odwet Górski" już od jesieni 1951r. gromadził u siebie zdobywane za pośrednictwem podległych mu sobie członków jak : Kukawskiego Mariana, Króla Franciszka, Mamaka Stanisława, Jońca Zygmunta i innych materiały w wywiadowcze z dziedziny ekonomicznej, politycznej i gospodarczej, celem przekazania takowych materiałów placówkom dyplomatycznym państw zachodnich po uprzednim nawiązaniu kontaktów organizacyjnego z takową placówką. W pierwszej połowie m-ca stycznia 1952r podejrz. Makusz Zbigniew za pośrednictwem swojej narzeczonej Kokurewicz Heleny usiłował przekazać do Ambasady Amerykańskiej w Warszawie materiały wywiadowcze z dziedzin w/w. Jednak na skutek choroby Kokurewicz Heleny, która po przyjeździe do Warszawy z materiałami wywiadowczymi zachorowała, a następnie w myśl instrukcji Makusza zniszczyła przez spalenie ich w mieszkanie Hylaków w Warszawie. W początkach kwietnia 1952r postanowił Makusz sporządzić odpis zniszczonych przez Kokurewicz Helenę materiałów wywiadowczych, celem przekazania tychże materiałów konsulowi Brytyjskiemu w Katowicach nazwiskiem Skot, jednak tych materiałów rzekomo miał nie przekazać, gdyż kontaktu organizacyjnego z Konsulem Brytyjskim Skotem nie nawiązał, wobec czego materiały te

Paruz

jak zeznaje zniszczył. Głównym celem podejrz. Makusza było nawiązanie kontaktu organizacyjnego z placówkami dyplomatycznymi państw zachodnich, ażeby przekazywać im zdobywane przez siebie materiały wywiadowcze tymże placówkom i otrzymywanie pieniędzy na działalność antypaństwową skierowaną p-ko ustrojowi Polski Ludowej. Ponadto Żakusz ~~nie~~ na przełomie 1951-52r otrzymał za pośrednictwem Kukawskiego Mariana na cele organizacyjne od ks. Lecha Jana, Wójtowicza i Kubowicza około 3. tys. zł.

Makusz Zbigniew w okresie od wyzwolenia 1945r do czasu jego zatrzymania w dniu 8.V.1952r występował pod fałszywymi nazwiskami jak : Woronicz Zbigniew, Roman Gurbier, Zbigniew Groniczewski, Tadeusz Agropsowicz, Makusz Gałdy, Konrad Majewski, Rago Mieczysław, Buniak Władysław, Nowak Zbigniew, Wir Wiciak, Makusz Zygmunt i Liszká Władysław.

Życiorys podejrz. Makusza Zbigniewa przedstawia się następująco :

Urodził się 2.V.1916r w Granicy pow. Dąbrowa Górnicza wojew. śląskie. Do gimnazjum chodził do klasy V włącznie w Nakle nad Notecią, pozostałe klasy i maturę zdał w Olkuszu w 1936r, gdzie przenieśli się jego rodzice. W 1936r wstąpił do Szkoły Podchorążych w Przemysłu gdzie po ukończeniu jej został przydzielony do VI Pułku Strzelców Podhalańskich w Samborze. Z tam w roku 1938 na własną prośbę został przeniesiony do Koppusu Straży Granicznej w Lublińcu. W 1939r był instruktorem i z-łą d-cy plutonu wzmocnienia granicznego. W sierpniu 1939r został na własną prośbę przeniesiony do VI Pułku Strzelców Podhalańskich z którym przeżył kampanię wojenną w stopniu początkowo plutonowy podchorąży, a później w stopniu ppor. służby zawodowej. Od końca 1939r do połowy 1941r był szefem wywiadu wojskowego Warszawa Centrum w ZWZ-cie, a następnie do listopada 1941r. d-cą brygady KW. ZWZ Warszawa. W tym czasie był również d-cą grupy likwidacyjnej przez okres 2-ch miesięcy. Od listopada 1941r. do 1943 pełnił funkcje szefa oddziału K.W. ZWZ. w sztabie obszaru " Orzech " t.j. Polska południowo - wschodnia. W tym to okresie jest d-cą komórki zwanej walka z gestapo " / podchwyt i rozpracowanie anonimów / oraz utrzymuje kontakty z gestapo. W 1943r na skutek kontuzji nóg jest rekonwalescentem i ukrywa się przed gestapo. W 1943r wszedł do komórki " Ziemia Nowe " pełniąc tam funkcje członka Wydziału oraz jest przewidziany na d-ce oddziału " Ochrony Przemysłu dla Ziemi Nowych ". W tym czasie t.j. w roku 1943 utrzymywał kontakty z kolonią węgierską w Warszawie a to z przewodniczącym tej kolonii Dębskim Pawłem od którego otrzymał

zestaw dokumentów na fałszywe nazwisko Konrad Makusz - Gaudy, oraz otrzymywał stąd broń i środki lecznicze dla szpitala Ujazdowskiego w Warszawie. Na wypadek powstania ogólnopolskiego miał w 1943r wyznaczone stanowisko de cy batalionu 3 D . Po powstaniu warszawskim wraz z ludnością ewakuowaną dostał się do obozu w Pruszkowie skąd po zwolnieniu został przydzielony przez szefa personalnego A.K. Wolańskiego płk. do komisji weryfikacyjnej w Milanówku pod Warszawą. W 1944r zorganizował grupę " Jurała " , która miała wchodzić w skład nieujawnionego oddziału A.K.. Po odzyskaniu niepodległości został wyznaczony jako oficer łącznikowy gen. Okulickiego razem z mjr. Baczyńskim przez kontakty w P.A.L.-u do płk. Piminiowa. Od kwietnia 1945r ukrywał się do końca 1946r a z tą chwilą został aresztowany przez MBP za nieujawnienie się. Po zwolnieniu z więzienia w 1946r przebywał na terenie Bytomia ,gdzie w okresie od 1947-49 organizował koncerty i pracował w Artosie. W 1949r został w Poznaniu aresztowany za odmówienie współpracy z organami B.P. gdzie przebywał do czerwca 1950r. W czerwcu 1950r zostaje zwolniony z obowiązkiem dalszej współpracy, jednak nie chcąc wykonywać zadań w 1951r. wyjechał na teren Kamienicy pow. Limanowa ,gdzie założył nielegalną organizację p.n. "Odwet " .

Posiada stopień kapitana zweryfikowany przez R.K.U. natomiast z konspiracji z 1945r, stopień majora.

Wartość dowodowa materiałów posiadanych w niniejszej sprawie w postaci zakwestionowanego archiwum u podejrz. Kukawskiego Mariana ps. "Krzywonos" ,broni palnej zakwestionowanej u podejrz. Makusz - Woronicz Zbigniewa ps. " Montanna " i innych członków , oraz zeznań i wyjaśnień podejrzanego Makusza - Woronicza i innych czł. nielegalnej organizacji "Odwet Górski "jest dostateczna do dalszego prowadzenia śledztwa i skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

Dalszym kierunkiem śledztwa w niniejszej sprawie jest :

- 1/ Udowodnić mu winę współpracy z okupantem hitlerowskim w czasie okupacji i charakterz jego współpracy.
- 2/ W czym przejawiała się jego współpraca z wywiadem węgierskim w latach 1941-43 ,gdyż te wiąże się z jego fałszywym nazwiskiem Makusz Gaudy.
- 3/ Ujawnienie jego działalności po wyzwoleniu na terenie Polski
- 4/ Poprzez jego przesłuchanie wykryć wszystkie meliny broni palnej na terenie kraju a w szczególności na terenie powiatów limanowskiego i nowosądeckiego.

- 5/ Ujawnienie wszystkich członków i współpracowników nielegalnej organizacji p.n. "Odwet Górski".
- 6/ Wyjaśnić jego kontakty z placówkami dyplomatycznymi państw zachodnich i charakter tych kontaktów .
- 7/ Z czyjego polecenia utworzył nielegalną organizację na terenie Limanowej wojew. krakowskiego.
- 8/ Wyjaśnić założenia ideologiczne , cel, zadania i program przez niego tworzonej nielegalnej organizacji " p.n." "Odwet Górski "
- 9/ Wyjaśnić skąd czerpał fundusze na cele organizacyjne / źródła pochodzenia /
- 10/ Wyjaśnić charakter jego kontaktów z Kaźmierczakiem i co go z nim łączyło, co wiąże się z organizacją na Wybrzeżu " Hetmani " .
- 11/ Ustalić jego wszystkie kontakty w czasie okupacji i po wyzwoleniu oraz charakter tych kontaktów.

Naczelnik Wydziału Śledczego
W.U.B.P. w Krakowie

/-/
ZDROJEWSKI w. por.

[Red handwritten signature]